

TÜRK DEVLET MODELİ AVRUPA DEVLETLERİNE ROL MODEL OLABİLİR Mİ?

Kann Der Türkisches Staatsmodell Ein Vorbild Für Europäische Staaten Werden?

Fatih OĞUZ

Sosyolog
fatihoguz@gmx.de

Özet

Avrupa devletleri mevcut rejim ve yönetim anlayışı, siyaset felsefesinin yeni evrelere geçmesi ve küresel gelişmelerden kaynaklanan sıkıntılar nedeniyle uzun zamandan beri yeni çareler aramaktadır. Sığınmacıların akımı ile sıkıntılar halk ve kamuoyu nezdinde daha hissedilir ve algılanabilir olmuştur. Bu devasa ve aksiyoner akım, ülkelerin demografik ve ekonomik yapısını değil aynı zaman da halkın siyasî tercihlerinde ve ideolojik eksen kaymalarında ciddi etken konuma gelmiştir. Birleşik Avrupa ideali bu fenomene karşılık tatmin edici bir karşılık verememiştir. Avrupa devletleri zaman kısıtlılığı nedeniyle münazaralara geniş yer vererek zamana yayamazlardı ve böylece geçmişte etkin ve verimli başarı getirmiş günün gereksinimleriyle donatılmış ve geleceği inşa edebilecek devlet modellerinden biri olan milli devlet modelini gündemine aldı. Bu çalışma, Avrupa devletlerinin yaşadıklarını; tarihsel süreç içerisinde farklı tecrübeler edinen ve bunların üstesinden gelme başarısını gösteren Türkiye Cumhuriyeti devletinin sahip olduğu milli devlet modeli Avrupa için rol model olabilir mi sorusuna farklı bir perspektifle açıklık getirmeye çalışacaktır.

Anahtar Kelimeler: Milli Devlet, Millet, Devlet, Türkiye, Avrupa.

Abstrakt

Die europäischen Staaten suchen seit langem nach neuen Lösungen aufgrund der derzeitigen Regime und des Regierungskonzepts, des Übergangs der politischen Philosophie zu neuen Phasen und der Schwierigkeiten, die sich aus den globalen Entwicklungen ergeben. Aufgrund der Flüchtlingsströme wurden die Probleme von der Öffentlichkeit und vom Volk bewusst und intensiver wahrgenommen. Diese starke Masse der Strömung ist zu einem ernstzunehmenden Faktor für die politischen Entscheidungen und ideologischen Achsenverschiebungen der Bevölkerung sowie für die demographische und wirtschaftliche Struktur der Länder geworden. Das Ideal von Vereinigte Europa hat nicht deutlich auf dieses Phänomen reagiert. Die europäischen Staaten können aus Zeitmangel ihre Suche nicht mehr auf die breite Debatte ausweiten und somit kam das Modell Nationalstaat was in der Vergangenheit effektive und effiziente Leistungen gebracht hat wieder auf die Tagesordnung. Dieses Modell sollte jedoch mit Ressourcen der jetzigen Zeit ausgestattet sein um gleichzeitig die gemeinsame Zukunft aufzubauen. Käme der Nationalstaat Republik Türkei, die in historischen Prozess unterschiedliche Erfahrungen erlebte und ähnliche Situationen in denen sich gerade europäische Staaten befindet mit Erfolg überwinden konnte als ein Vorbild Staatsmodell für europäische Staaten in die Frage? Diese Frage werde ich versuchen mit einer diverse Perspektive zur erläutern.

Schlüsselwörter: Nationalstaat, Nation, Staat, Türkei, Europa.

Giriş

Avrupa'daki birçok Ülke siyasetini derinden etkileyen gelişmelerin başında şüphesiz Sığınmacılar gerçeği bulunmaktadır. Bu gerçeği ülkelerde yaşanan seçimlerde tartışma konusu edildiğini ve bunun üzerinden Parti yetkilileri programlarına ve seçimlerde aday gösterdikleri temsilcilerin çalışmalarına geniş yer verdiklerine müşahede ediyoruz. Avrupa ülkelerinde Sığınmacılar üzerinden oluşturulan gündem o kadar etkili bir konuma erişti ki Almanya gibi bazı ülkelerde seçmenlerin siyasî dengeler ekseninde kaymalar yaşanmıştır. Sığınmacılar sorununu anlayabilmemiz için özellikle bir döneme gitmemiz gerekmektedir.

Postmodernizm sürecinde ivme kazanan çokkültürlülük ve çokseslilik simülasyonuna 2000'li yıllarda artış gösteren küresel terörün uluslararası sahayı aşarak direkt etki sağlaması o güne kadar yetkinliği kısıtlamaya ve hatta tamamen ortadan kaldırılmaya çalışılan milli devlet sistemi ve ulusal yapılar küresel teröre karşı zayıf ve hatta kasti olarak kayıtsız kaldığı bahanesiyle mücadele edilmesi gereken fenomenin ilk sırasını almıştır. 11 Eylül 2001 tarihinden sonra İç ve Dış Güvenlik olarak iki tür ile temsil edilen Ulusal Güvenlik yerine Uluslararası Güvenlik geçiyor ve artık sadece sermaye değil uluslararası güvenlik politikaları da kıtaları gümrüksüz dolaşmaya başlıyor. 21 Eylül 2001 tarihinde dönemin ABD Başkanı Georg Bush Kongre üyelerinin huzurunda yaptığı konuşma göstermiştir ki Soğuk Savaş Berlin duvarının yıkılmasıyla tarih sahnesinden çekilmedi sadece suret değiştirerek Sıcak Savaşın sinyalini verdi.¹

Bu konuşması o güne kadar Berlin Duvarının yıkılmasıyla birlikte gelişim sürecini manevi ve tarihi değer yargılardan kopuk ilerleyen Postmodernizm Soğuk Savaşından yorgun çıkan milli devletlerin tüm birimlerine sirayet etmeye çalışmıştır. Soğuk Savaş döneminde dünyayı yeni bir cihan savaşından koruduğu iddiasıyla ortaya çıkan Postmodernizm moderniteyi tüm felaketlerin müsebbibi olarak göstermiştir. Mimariden edebiyata kadar Postmodernizm bu sefer karşımıza küresel reçete olarak ortaya

¹ Gücümüzün her aracını devreye koyacağız. Diplomasinin her aracını, İstihbarat birimlerin her imkanını, adli kovuşturmanın her aracını, her türlü finansal etki ve savaşlar için ihtiyaç duyulan her türlü silahlı terörün küresel ağını yıkmak ve yenmek için kullanacağız. Cevabımız hızlı bir karşı saldırı ve birkaç saldırıdan daha fazlasına sahiptir. Amerikalılar tek bir muharebe beklemesinler. Bu zamana kadar yaşamadığımız uzun bir sefer ile karşı karşıyayız. Her bölgede bulunan her millet karar vermelidir: Ya bizimledirler ya da teröristlerle. Bu günden itibaren Birleşik Devletler teröristlere yataklık eden ve destek çıkan her milleti düşman rejim olarak kabul edecekler. Bu sadece Amerikanın kavgası değildir. Sadece Amerikanın hürriyeti tehlikede değildir. Bu dünyanın kavgasıdır. Medeniyetin kavgasıdır. Gelişime, çoğulculuğa, hoşgörüye ve hürriyete inananların kavgasıdır. Medeni dünya Amerika'ya katılmaktadır. Terör cezasız kalırsa sırada olacak olanın kendi şehirleri, kendi vatandaşları olabileceğini anladılar. (<http://www.faz.net/aktuell/politik/dokumentation-bushs-rede-vor-dem-kongress-132494.html>)

çıkarmıştır: Postkosmopolitizmin itici gücü olan postmodernizm, Berlin duvarının devrilmesiyle postkolonizmi merkeze alan bir düzene doğru ilerledi. Bu düzenin kıtalar aşırı imkânlarla ve egemenliğe sahip olabilmesi için tüm dünya ülkelere demokratikleşme, medeniyetleşme, zenginlik ve refah vaadinde bulundular. Rızılı olanlara Uluslararası Birliklere üyelikler, Uluslararası Şirketlerde ortaklıklar veya Uluslararası Kurum ve Kuruluşlarla imtiyazlı ilişkiler sundular. Rızılı olmayanlara ise silah, enerji ve sermaye kozunu kullanarak kaos ve kargaşa çıkmasını sağlamaları neticesinde vücut bulan terörizmi bahane ederek kendilerinde direkt müdahale etme hakkı buldular. Böylece hem bir ülkenin düzenini dönüştürme, hem de coğrafi yapıyı menfaatlerine göre şekillendirme imkânlarını meşru yollar üzerinden elde etmiş oldular.

Kapitalizmin zorladığı imkânlar dâhilinde postkosmopolitizmin, postmodernizmin ve postkolonizmin en yüksek güç zirvesine eriştikleri dönem supranasyonel devir olarak kabul gören devirdir. Milli devletlerin sayısı 1980 yılında 177 iken 2018 yılının başında sayı 202'ye çıkmıştır. Sayının çıkmasında en büyük etken Sovyet Birliği'nin ve Yugoslavya'nın dağılmasıdır (Bröning, 2018, s.9). Çokuluslu Birlikler çözülüp yerine yeni milli devletleri ortaya çıktığı bir devirde milli devlet yönetimi ölü sayılmıştır. Lakin görülüyor ki ölü sayılan milli devlet modeline bir dönüşüm var. Bu dönüşümün en büyük nedeni yazının girişinde bahsedilen Sığınmacılar Sorunu olarak veriliyor. Neden olarak gösterilen Sığınmacılar Sorunu meşruiyeti ebedi olarak kabul ettirilmeye çalışılan çokuluslu ve çokkültürlü temalı radikal çoğulculuk anlayışıdır. Radikal çoğulculuk postkosmopolitizmin normalleşme ve demokratikleşme beyanıdır. Halkın milli kültür ve milli değer yargısının çözüldüğü, günümüze ve geleceğimize dair sosyokültürel endişelerin dikkate alınmadığı bir düzen içerisinde kültürü, dili, dini ve coğrafi menşeyi farklı olan büyük bir insan akımının yaşandığı bir dönemde halkın vereceği tepki her sosyal dilime olumlu veya olumsuz etkisi olduğu gibi siyasî platformda da bariz bir şekilde

görülmektedir. Millet gerçeğinin miadını doldurduğu ve milli devletin geçerliliğini yitirdiği varsayılan bir dönemde sığınmacıların beraberinde getirdiği sosyokültürel sorunların üstesinden gelebilmek ve buna karşılık yükselen aşırı sağ dalgasına katılım sağlayan sıradan vatandaşların endişelerine ve isteklerine cevap verebilmek için yeniden milli devlet ve toplumsal mutabakat adı altında milli veya yerli değerlerden oluşan sosyal yargı, siyasetçilerin ve düşünürlerin gündeminde tekraren yer bulmaya başlamıştır.

Örnek olarak Francis Fukuyama'nın Devlet İnşası isimli kitabında yer verdiği düşüncesini gösterebiliriz: "Büyük güçlerin çatıştığı bir dünyaya geri dönmek istemememize karşın, güç ihtiyacının farkında olmamız gerekir. Devletlerin ama sadece devletlerin yapabileceği bir şey vardır ki, o da, meşru gücü anlamlı bir şekilde toplamak ve bir araya getirmektir. Bu güç, yurtiçinde bir hukuk düzenini yürürlüğe koymak ve aynı şekilde dünya düzenini uluslararası düzeyde korumak için şarttır. Egemenliğin günbatımını öne sürenler –ister sağ kanatta, serbest piyasaların savunucuları; ister sol kanatta, çok tarafılık yandaşları olsun- günümüz dünyasında ulus devlet egemenliğinin yerini neyin alacağını açıklamak zorundadırlar. Bu boşluğu fiilen doldurmuş bulunanlar, çokuluslu şirketler, sivil toplum örgütleri, uluslararası örgütler, suç kartelleri, terörist gruplar ve benzerleri gibi, belli oranda güce ya da meşruiyete sahip olan fakat aynı anda ikisini birden nadiren büyesinde barındıran kuruluşlardan oluşan renkli bir koleksiyondur. Net bir cevabın yokluğunda, ulus devlet egemenliğine geri dönmekten ve bir kez daha devleti nasıl daha güçlü ve verimli kılabileceğimizi anlamaya çalışmaktan başka seçeneğimiz yok (Fukuyama, 2008, s. 141-142).

Almanya Örneğinde Milli Devlet'e Doğru

Sanayi devrimini ve Aydınlanma çağını başarıyla karşılamış ve bunun üzerinden o güne kadar örneği bulunmayan ve Bismarck'ın başlattığı Sosyal Sigortalarına yönelik inkılaplarıyla Sosyal Devlet

modelini oluşturarak (Schmid, 2012) tüm dünya devletlerine ölçüt olan Almanya üzerinden milli devlet yönetimini çağrıştıran kuramlar ve kurumlar supranasyonel alternatiflerle revize edilmeye çalışıldı. Almanya zorunlu askerlik şartını kaldırdı. Sportif turnuvaların gerçekleştiği zamanlarda her yerde Alman bayrağının dalgalanması, Alman bayrağının renklerinden oluşan aksesuarların piyasada revaçta olması çokkültürlü ve liberal yaşamı zedeleyebileceği ve hatta tehdit oluşturabileceği yönünde tartışmalar açıldı. Uyum çalışmaları kapsamında Alman siyasilere Almanya'nın temsil ettiği değerleri merkeze alan "Öncü Kültür" teorisini öne sürdüklerinde bu önerileri nazizmden kalan uygulamalarla eşdeğer tutuldu. Alman Federal Meclisinde asılı olan milli sembol kartalın indirilmesi, meclis odalarından Alman bayrağının kaldırılması gibi öneriler yapıldı. "Biz" duygusu yerine "Hepimiz" duygusu toplumun reflekslerine bağlanmak istenildi. "Biz" duygusu sınır koyucu bir aidiyet ifadesidir. "Biz" denildiğinde karşılığında "Onlar" belirginleşiyor. Lakin "Hepimiz" denildiğinde "Biz"i ve "Onlar"ı kapsayan bir supranasyonel kimlik meydana geliyor.

Avrupa kıtasında yaşayıp "Hepimiz" fikrini benimseyenler "Avrupalı"lık kimliği ile öne çıkmaktadır. Avrupa Para Birimi, Avrupa Ekonomik Strateji, Avrupa Medeniyet Siyaseti, Avrupa Güvenliğini tesis edecek olan bir Avrupa Ordusu. Devlet düzeyinde olan bir Avrupa statüsünü Anayasal güvencesi altına alabilmek ve bir nesil inşası haline getirebilmek için Avrupa Birliğini oluşturan ülkelere kendi milli devlet modellerinden uzaklaşmaları ve ABD modelinde Avrupa Birleşik Devletlerinin kurulmasını önermişlerdir. Bu öneriye sahip çıkanların arasında eski AP Başkanı ve eski SPD Genel Başkanı Martin Schulz bulunmaktadır. Partisinin 7 Aralık 2017'de gerçekleşen kongresinde şunları söylemiştir: Heidelberg Programı çerçevesi içerisinde 1925 yılından beri SPD Avrupa Birleşik Devletleri talep etmektedir. (...) Niye şimdi 100 yıl sonra yani en geç 2025 yılında Anayasal Antlaşma ekseninde Avrupa Birleşik Devletlerini gerçekleştirmeyelim? (...) Anayasaya

destek vermeyen AB üyesi olan ülkelerin üyeliği de iptal edilsin (Schulz, 2017).

Bu öneriyi yapan Schulz kısa bir zaman sonra partisinin başından ayrıldı ve partinin yeni bir genel başkan seçmesi ve hükümet ortağı olmasına rağmen parti günden güne seçmen kaybetmektedir. Almanya'nın kitle partileri denildiğinde akla iki parti gelir: CDU (Hristiyan Demokratlar Birliği) ve SPD (Almanya Sosyal Demokrat Partisi). Şansölye Merkel'in küresel platformda elde ettiği itibar ve yılların verdiği tecrübe nedeniyle ister parti içi, ister seçmen nazarında yaşadığı bazı sıkıntılara rağmen seçmen kaybını SPD'de olduğu gibi yoğun yaşamamaktadır. Lakin yine de seçmen tabanında başka partilere doğru kaymaların hızlandığı araştırmalarda ve son seçimlerde gözlemlenmiştir.

Eski ABD Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'in Dünya Düzeni isimli kitabında dile getirdiği şu sözünü dikkate almamız gerekmektedir: Günümüzdeki devletçilik ilkesinin karşılaştığı zorluk Uluslararası Sistemi yeniden yapılandırmaktır (Kissinger, 2014, s. 422).

Kissinger'in kastettiği husus Almanya örneğinde olduğu gibi diğer AB Ülkelerinde yaşanan seçimlerde karşımıza çıkmaktadır. Orada çoğulculuk perspektifinde makul düzeyde politika yapan kitle partileri halkın nezdinde karşılık bulamadığı gibi sığınmacı sorunu gibi küresel bir gelişmenin karşısında çaresiz kalmaktadırlar. Halk genelde ve yerelde ülke olarak elde ettikleri kazanımlarının heder edilmesi konusunda endişelerine, taleplerine ve tepkilerine kitle partileri tarafından kulak vermedikleri kanısına vararak ya sokak gösterileri üzerinden, ya da kitle partilerden kopan partilere oy vermeleri üzerinden seslerini duyurmaya çalışmaktadırlar. Fukuyama'nın bahsettiği o boşluk halkın tepkisi üzerinden kendi ideolojilerini genel bir kabule dönüştürmeye çalışan radikal grupların aktivistleri tarafından doldurulmaya çalışılmaktadır. Şu an başta Almanya olmak üzere Avrupa Ülkelerinin ve Birleşik Avrupa İdealinin gerçekleşebilmesi için

öncelikle ortak değerler manzumesi ve mevcudiyet felsefesine sahip olmaları gerekmektedir. Avrupa'nın siyasî birlikteliğin kuruluş felsefesiyle ilgili farklı tanımlamalar içerisinde en isabetli bulunabilecek olan tanım, İkinci Cihan harbi sonrası kurulan Almanya Federal Cumhuriyetinin birinci Cumhurbaşkanı olan Theodor Heuss tarafından dile getirilmiştir. Batının (Batı Avrupa) çıkış noktası üç tepedir: Golgota (Hz. İsa'nın çarmıha gerildiği varsayılan tepe), Atina'daki Akropolis ve Roma'daki Capitol tepesi. Batı hepsinden manen etkilendi ve isteyen her üçüne, hatta mecburi olarak, bir bütün olarak bakmalıdır (www.theodor-heuss-haus.de).²

Heuss'un bu üç tepe tasviri Hristiyanlık inancı, Yunan kültürü ve Roma hukukunu temsilindedir. Bazı yorumcular Golgota tepesinin Kudüs'te olması hasebiyle Hristiyanlık inancı halkasına Yahudilik inancını ekleyerek; Avrupa'nın temel değerlerini Hristiyanlık-Yahudilik inancı, Yunan Kültürü ve Roma Hukuku üzerinde oturtturarak "Birleşik Avrupa" idealine mevcudiyet statüsü vermektedirler.

Avrupa Birliğinin en önemli sosyokültürel ve sosyoekonomik kolonunu taşıyan İngilizlerin aldıkları Brexit kararı ile bu statü idealini ütopyalaştırdı. Ütopyalaşmayı kabul etmeyenler "madem İngilizler yok kendileri bilir, bizler de kendimize yeni ortaklar buluruz" mealinde özellikle eski Varşova Paktına üye olan ülkelere yöneldiler. Polonya, Macaristan, Bulgaristan, Slovakya, Romanya gibi ülkeleri AB'ye üye yaptılar. Lakin istedikleri sonuca erişemediler. Özellikle Polonya ve Macaristanda ciddi manada AB'nin temsil ettiği değer yargılara karşı siyasî gelişmeler söz konusu olmaktadır. Buna karşılık AP bu iki ülkeye yaptırımlar uygulanması için oylama neticesinde karar almıştır. AB'nin tüm bu kritik ilerlemesi olmasına rağmen AB'yi genişleterek bu tür krizlerin üstesinden gelinebileceği ve küresel rekabetin karşısında

² İkinci Cihan Harbi sonrası kurulan Almanya Federal Cumhuriyetinin birinci Cumhurbaşkanı Prof. Theodor Heuss Heilbronn'da 16 Eylül 1950 tarihinde düzenlenen bir okul etkinliğinde yaptığı konuşmadan alıntıdır.

güç kazanılacağını söyleyen AB Komisyonu Başkanı Juncker'e karşı AP'de bulunan bir fraksiyon sözcüsü olan vekilden tepki gecikmemiştir: "Halkın çoğunluğu AB'den uzaklaşıyor!"

Tüm çareyi milli devletlerin bertaraf edilmesinde bulanlar ve bu politikaya yönelik gündemi dizayn edenler sığınmacılarla birlikte ayyuka çıkan çaresizlikleriyle yüzleşmek zorunda kalmışlardır: Bu boşluğa idealleri gömülüyor!

Sığınmacıların yoğun akımıyla başlayan süreç yerli halkı kendisine "kimliğim nedir?" sorusunu doğal olarak sordurtuyor. Çünkü karşısında dil testine tabi olmuş, iş göçü ve beyin göçü nedeniyle ülkesine gelmiş kalifiyeli ve dünyayı tanıyan göçmen yok. Karşısında feodal ortamlarda ve demokrasi olmayan rejimlerde büyümüş, dini ve medeni yorumları çok uçta olan, savaş ve kaos nedeniyle psikolojisi yıpranmış olan kaçkınlar var. Bu insanların çoğu genç ve ailece kalabalıklar. Belki maddiyat bakımından güçsüzler ama manevi yönde yoğun dinsel aidiyetleri mevcut. Buna karşılık yaşı ilerlemiş ve gençleşmeyen, çekirdek aileden öteye gidemeyip bireyselleşerek yalnızlaşan, maddi anlamda zenginliğine zenginlik katan ama manevi noktada gittikçe güç kaybeden bir Avrupa topluluğu var. İşte tam bu noktada insanlar kendilerini vatandaş olarak çaresiz ve sahipsiz hissetmeye başladılar ve ardında güçlü bir iradeyi görmek isterler. Bu irade; devletin siyasî ve meşru kuvveti, devlet çatısını güçlü tutan ülkenin ve mensubu olduğu toplumun kültürel kazanımlarıdır.

"Hepimiz" olgusunun bu tablonun karşısında radikal çoğulculuk yöntemiyle nasıl buharlaştığını gören vatandaş ayniyetini "Biz"de aramaya kalkar. Hayatı boyunca aşırı sağ ile bir ilişkisi olmamış, yabancı veya İslam düşmanlığı taşımamış birçok insanın "burada yıllarca yaşamış, burada doğmuş büyümüş, anayasal düzene riayet eden yabancı kökenli hiçbir kişiye karşı değilim. Nazilerden de zerre kadar haz almam. Lakin korkuyorum! Bu korkumu dile getiriyorum diye bana niye Nazi muamelesi yapılmakta? Ben vatandaşım, ben halkım, ben sosyal devletimizin ve değerler

düzenimizin içine düşeceği kargaşadan endişeliyim” tarzında görüş beyan ettiklerine günlük yaşam içerisinde şahit olunabilmektedir. İnsanlar bu kontrolsüz çoğunluğu, çokuluslu ve çokkültürlü akımı kontrol edebilecek, yerli düzenlerini (şehir kimliği, kültür öğeleri vd.) koruyabilecek ve onları vatandaşlık şemsiyesi altında ileriye taşıyabilecek bir devlet iradesinin kararsızlığından bahsediyorlar.

Burada en önemli vurgu Sosyal Devletin geleceğidir. Her milli devlet sosyal devlet olmayabilir ama her sosyal devlet milli devlettir (Bröning, 2018). Sosyal devletin varlığını ve geleceğini günün şartları içerisinde ileriye götüren öncü kuvvet milli devlet şemasıdır. Milli devlet eksik olduğunda sosyal devlet en büyük güç dayanağını yitirir ve halkı arayış içerisine sevkeder. Fukumaya'nın bahsettiği boşluğun bu arayış olduğunu söyleyebiliriz. Bu arayış Almanya'da PEGİDA gibi sivil inisiyatif hareketlerle, AfD (Almanya için Alternatif) gibi partiler tarafından karşılanmak istenildi. Ve ortaya siyasî alanda derin eksen kaymalarına sebep oldu. Almanya'da olağan olmayan hükümet kurma krizi yaşandı. Hükümet kuruldu ve bu sefer de hükümet içerisinde göçmenler ve sığınmacılar temalı görüş ayrılığı her alanda kendisini belli etti.

Bununla birlikte kamuoyunda Alman olmak, milli devlet, millet gerçeği, yurt sevgisi, milli kültür gibi konular her siyasî fraksiyona mensup veya hiçbir siyasî oluşuma mensup olmayan vatandaşlar tarafından tartışılır oldu. Kendini seven her insanın narsist olmadığı gibi kendini seven her milletin narsist bir canavara dönüşmeyeceğini aksine bu tür hastalığa aşağılık kompleksine kapılmışların sahip olduklarını (Dorn, 2018); milli kimliğinin korunması, milli kültürünün yaşatılması, milli kalkınmanın gerçekleştirilmesi ve mensubu olduğu milletin sevmenin doğal sonucu olan milli devletin postkozmozpolitizmin ürettiği sığınmacılar sorunu başta olmak üzere supranasyonel krizlere karşı en etkili reçete olduğunu Almanya'nın hem sağ, hem de sol kesimde dile getirenlerin sayısı giderek çoğalmaktadır (Bröning, 2018, s. 18-33).

Türkiye Cumhuriyeti Devleti Örneğinde Arzulanan Milli Devlet Modeli

Almanya gibi diğer Avrupa Ülkeleri artık çokkültürlü ve çokuluslu bir yapıyla bir arada yaşamaya mecbur kaldıklarını kabul etmek durumdadır. O nedenle sığınmacıların arasından nitelikli olanları değerlendirmek istemektedirler. Bunu yaparken de kendi dünya görüşlerini oluşturan değerlerle bütünlük içerisinde olmalarını sağlayacak bir devlet modelinin varlığı önemsenmeye başlandı. Zorunlu askerlik şartı tekrar gündeme geldi. Lakin bu madde salt bırakılmayacak ve nitelikli olan göçmen kökenli vatandaşlarının dâhil edilmeleri için çareler düşünülmektedir. Almanya göçmen kökenli insanlar için yurt olarak cazip konuma getirilmek istenilmektedir. Böylelikle sahip oldukları kültürel kazanımlarıyla birlikte yabancı olan ama aynı zaman da yeni ve dinamik bir yapıya sahip farklı kültürlerin temsilcileri olan kıymetler toplumsal ilerleyişte değerlendirilmiş olmaktadır. *Buna cevap verebilecek bir milli devlet modeli var mıdır? Evet vardır, Türkiye Cumhuriyeti devleti!*

Çok iddialı gibi görünen bu cevabın açılımını Halil İnalçık şöyle yapmaktadır: Atatürk inkılabı, bugün yalnız Türklüğün değil, hür dünyanın idealidir. Onun kurduğu millî devlet, uyanan milletlere bir ilham ve kuvvet kaynağı olmaktadır. Atatürk, bugün yalnız kendi milletinin değil, cihan tarihinin de yapıcı kuvvetlerinden biri haline gelmiştir (İnalçık, 2017, s. 154).

Halil İnalçık'ın uyanan milletlere ilham ve kuvvet kaynağı olarak tanımladığı Atatürk'ün milli devlet modeli şu açıdan önemlidir. Türkiye Cumhuriyeti devleti, kurucu ve hâkim unsur olması sebebiyle devlet omurgasını oluşturan, Türk milleti ile birlikte asırlar boyu birlikte yaşamış farklı kültürlere ve farklı inançlara mensup toplumların bulunduğu bir coğrafya üzerinde hüküm süren Cihan İmparatorluğun varisidir. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti devleti kuruluşunda inkılaplarıyla ve yönetim şekliyle vatandaşlık mutabakatı etrafında birlikte yaşama ve birlikte gelecek kurma

idealini insanlara sunabilme başarısını gösterme zorunluluğuna sahip bir devlettir. Bu zorunluluğunu ancak ve ancak güçlü bir irade ile hayata geçirebilirdi. Mustafa Kemal Atatürk'ün bu başarısını Celal Bayar –yazıldığı tarih ve dönem dikkate alınmalı- şöyle anlatmaktadır: “Emperyal devletlerin hiçbir çeşiti yaşamıyor. İster uygarlığa, ister inanca, ister kaba güce dayansın, eninde sonunda parçalanıyor ve siliniyor. (...) İmparatorluk tabanlarının hiçbir çeşidi sağlam ve sürekli değil! Öyleyse, sağlam ve sürekli olan bir devlet tabanı aramak gereklidir. Tarih laboratuvarında imparatorlukların parçalandığını, silindiğini görüyoruz ama milletlerin silindiğine pek rastlamıyoruz. Nitekim imparatorlukların gücüne boyun eğmiş nice milletler, sonunda imparatorlukları çökertmişler ve kendi ulusal sınırlarında yaşamlarını sürdürmeğe devam etmişlerdir. (...) Batı toplumları, hâkim sınıfla, öteki sınıfların dengelenmesini amaçlayan bir yapıya sahipti. Egemenlik, halka değil, sınıfa dayalıdır. Yönetimin, sınıf diktatoryasına kaymaması veya kaymayacağını öteki sınıflara garanti etmesi için bazı müesseseler kurmuştur. Kopyacı bir tutum, demokratik cumhuriyet rejimini, bu müesseseleriyle birlikte kolayca benimseyebilirdi. Atatürk böyle bir yanlışa düşmemiştir. Atatürk, “güçlü devlet” düşüncesinden hareket etmiş ve bunun için

- Egemenliğin kayıtsız şartsız millete ait olduğunu,
- Seçim sisteminin çoğunluk esasına dayalı olacağını,
- Millete ait olan egemenliğin sadece ve yalnızca milletin seçtiği Büyük Millet Meclisi tarafından kullanılacağını

değişmez kurallar olarak benimsemiştir.

Aslında bu saydıklarım, demokratik cumhuriyet rejiminin idealleridir; hem de bugüne kadar hiçbir Batı ülkesinde gerçekleştirilmemiş ideallerdir; ama onların sınıfsal toplum yapıları, bu ideallere ulaşmalarına elverişli değil. Buna karşılık ne mutlu bir rastlantı ki bizim toplumumuzun yapısı, bu ideal demokrasiyi benimsemeyi zorunlu kılar. Çünkü sınıf yoktur, sınıf çıkarları yoktur, sınıf çıkarlarının dengelenmesi yoktur, sadece

millet vardır ve milletin içinden çıkardığı insanlarla temsil edilen bir devlet gereklidir. Demokratik cumhuriyette meşruiyetin tek kaynağı halk olduğu gibi, hâkimiyetin de tek sahibi elbette halktır.” (Bayar, 1999, s. 42-54)

Türk milleti; Osmanlı İmparatorluğu'nun tebaası olan toplumların muhatap oldukları kimlik buhranı ve kimlik arayışı sürecinden ağır bedeller ödeyerek başarılı bir şekilde çıkmasını bilmiştir. Celal Bayar'ın yazdıklarına bakıldığında meşruiyetin tek kaynağı olarak kabul edilen halkın desteğiyle o dönemde Batı ülkelerine örnek olabilecek demokratik ve cumhuriyet temellerine dayalı milli devlet kurulmuştur.

İşte şu an Almanya başta olmak üzere ve diğer Avrupa Ülkelerinin ihtiyaç duyduğu milli devlet modeli Türkiye Cumhuriyeti devletidir. Türkiye Cumhuriyeti devleti kurulduğundan bu yana Küresel Ekonomik krizler, Cihan harbi, Soğuk Savaş dönemden Sıcak Savaş dönemi, Jeostrateji ve bölgesel savaşlar, Sığınmacılar Sorunu, İdeolojik baskılar, Uluslararası terör, cunta yönetimler, devletlerin bölünmesi, paktların dağılması, savaş ve kaos bölgelerinden göç alması ve daha nice devasa gelişmelerin karşısında gelişerek ve ilerleyerek halkını ve vatandaşlarını tüm zorluklara rağmen milli, vatandaşlık ve kültürel mutabakat kapsamında bütünlük içerisinde ortak yaşam ve ortak gelecek ideali doğrultusunda olumlu hareketlilik içerisinde tutabilmektedir. Tıkandığı ve zorlandığı yerde Anayasal değişikliklere giderek dünyadaki konjonktürel dayatmalara karşı kendi perspektifiyle çıkış yolu bulma kabiliyetini ortaya koyabilmektedir. Türkiye Cumhuriyeti devletinin karşılaştıklarının bir kısmıyla karşılaşabilecek birçok devletin zorlanabileceğini dikkate alırsak, Türkiye'nin çok güçlü bir devlet geleneğine ve devlet felsefesine sahip olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz. Türkiye'nin milli devlet modeli jeopolitik bakımından rol modelidir.

Almanya Cumhurbaşkanı meclisteki konuşmasında partiler üstü olduğunu ama tarafsız olmadığını ifade ederek eğer söz konusu

olursa meselelere daha aktif dâhil olacağını söylemiştir (Steinmeier, 2017). Fransa Ordusu ile ilgili bütçe nedeniyle alevlenen tartışmayı Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un Genelkurmay Başkanına "komutan benim" diyerek nokta koyması ile tartışmanın ardından Genelkurmay Başkanı istifasını vermiştir (www.tagesspiegel.de).

Hem Almanya hem de Fransa Cumhurbaşkanı'nun tutumu yıllarca bu iki ülkenin halkı tarafından talep edilen istikrarı sağlayan, mevcut düzeni koruyan ve geliştiren, güvenliği diri tutan " güçlü devlet idaresini" yönetecek devlet adamı profili anımsatmaktadır. Lakin bu yeterli değil.

Ülke tüm kamuoyuyla birlikte birlik ve beraberlik içerisinde davranış sergileyebilmesi için öncelikle var olan sınırları belirgin hale getirmelidir. Sınır sadece gümrük noktalarının bulunduğu yerler değildir. Zihinsel, mental ve kültürel mesafelerin de ihtiyaç duyduğu sınırlar vardır. Eğer bu sınırlar olmazsa herhangi bir ihlal ve işgale engel olmak mümkün olmayacaktır.

Toplumcu ve dayanışmacı, hürriyetçi ve şahsiyetçi, milli üretim ve milli tasarruf doğrultusunda kalkınmayı, demokratik ve halkçı, ilim ve ahlaka dayalı eğitim atılımına, kültürel ve medeniyet çalışmalarına endeksli vatandaşlık mutabakatıyla pozisyon alan milli devlet modeliyle yönetilen ülkeler postkozmozpolitizmin ürettiği küresel sorunların üstesinden gelebileceklerinin bariz bir örneğini Türkiye Cumhuriyeti devletinin yaşam seyrinde görebilmekteyiz.

Kaynakça

- Bayar, C. (1999). *Atatürk Gibi Düşünmek*. 3. Basım. Tekin Yayınları: İstanbul.
- Bröning, M. (2018). *Lob der Nation*. Standpunkte: Bonn.
- Dorn, T. (2018), *Deutsch nicht dumpf: Ein Leitfaden für aufgeklärte Patrioten*. Knaus: München.
- Fukuyama, F. (2008). *Devlet İnşası*. 4. Basım. Remzi Kitabevi: İstanbul.

- Steinmeier, F. (2017). *Vereidigung zum Bundespräsidenten vor den Mitgliedern des Deutschen Bundestages und des Bundesrates*
<http://www.bundespraesident.de/SharedDocs/Reden/DE/Frank-Walter-Steinmeier/Reden/2017/03/170322-Vereidigung.html>
(Erişim Tarihi: Eylül 2018)
- İnalçık, H. (2017). *Atatürk ve Demokratik Türkiye*. Kırmızı Yayınları: İstanbul.
- Kissinger, H. A. (2014). *Weltordnung*. C. Bertelsmann Verlag.
- Schmid, J. (2012). *Historischer Rückblick*.
www.bpb.de/politik/grundfragen/deutsche-verhaeltnisse-eine-sozialkunde/138744/historischer-rueckblick?p=all (Erişim Tarihi: Eylül 2018)
- Schulz, M. (2017). *Bundesparteitag der SPD: Rede des Parteivorsitzenden Martin Schulz am 07.12.17*
https://www.spd.de/fileadmin/Dokumente/Reden/20171207_Rede_Schulz.pdf (Erişim Tarihi: Eylül 2018)
- www.faz.net/aktuell/politik/dokumentation-bushs-rede-vor-dem-kongress-132494.html-(Erişim Tarihi: Eylül 2018)
- www.tagesschau.de/multimedia/video/video-447523.html-*EU-Abgeordnete stimmten für Rechtsstaatsverfahren gegen Ungarn*. (Erişim Tarihi: Eylül 2018)
- www.tagesspiegel.de/politik/streit-mit-praesident-macron-frankreichs-streitkraefte-chef-tritt-zurueck/20079514.html - *Frankreichs Streitkräfte-Chef tritt zurück*. (Erişim Tarihi: Eylül 2018)
- <https://www.theodor-heuss-haus.de/theodor-heuss/zitate/#c2595> - (Erişim Tarihi: Eylül 2018)